

per signum crucis cecos illuminarem. qz
 primū lumē sanctum facit hominē sed non
 istud. nam sicut veritas ait. math. dicent in
 iudicio. Domine in nomine tuo pphetaui
 mus et signa multa fecim⁹. Quibus dicit do-
 minus. Amē dico vobis nescio vos. Disce
 dite a me operari iniquitatis. Verū qz pau-
 ci in his que dicta sunt deo exhibent totum
 posse. Ideo deus salutem nostram sicut su-
 plet qz minus facimus tribulationes imit-
 tendo. quas si virtuose sufferimus adhuc e-
 rimus gloriosi. Quarto ergo cū brō Laure-
 ntio passioni demus patientiaz. Ita vt quic-
 quid tribulationis turbatōis. flagellatōis
 a deo vel hominibus occurrerit nō solum pati-
 enter. sed gaudenter. ppter dñm sufferamus
 nec contra deum murmurātes. nec malum
 hominibus p malo procurantes. sed dicam⁹
 cū Iudith. nō vlciscamur nos p his qz pati-
 mur. sed reputātes peccatis nostris. hęc ipsa
 minora esse supplicia flagellam dñi qz serui
 qui corripimur ad emendationē. nō ad p-
 ditionē nostrā enuisse credamus. Sūt autē
 tres cause. ppter qz nō solum tribulationes
 sunt patienter sufferende. sed summo deside-
 rio affectade. scz dei pñtia. liberatōis gratia
 pmeritorum gloria. que tria tanguntur succi-
 de in vno versiculo cum dicitur. Cum ipso
 sum in tribulatione. ecce primū. eripiā eum
 ecce scdm. et glorificabo eū. ecce terciū. Pei-
 mo nihil melius. scdo nihil iocundius. ter-
 cio nihil vtilius. **Q**uinto et vltio
 demus deo cū beato laurentio animā per sū-
 mā dilectionē. deū vt dignū est summa di-
 lectione diligētes. Summū autē adiicimus
 ad dñam infinite et mediocris dilectionis.
 Summā autē dilectionē illam dicim⁹. que
 per tres dñas ab alijs dilectionibus inferiori-
 bus separatur. illam vtz qz pugnat insupabi-
 liter. gustat insatiabiliter. hęc inseparabili-
 ter. Primo ergo dico illam dilectionē me-
 rito dicimus summā qz pugnat insupabili-
 ter. nulli vnqz cedens qnrumcunqz tumultu
 anti aduersitari. in qua stetit apls. cū omni-
 bus aduersitariis enūeratis subiunxit. Et
 in his omnibus supamus ppter eū qui dile-
 xit nos. In illa em vita pñitur et mors de-
 sideratur. de qua di. Bern. Ex illa dilectōe

eruit illa fidelium intrepida pstantia cordis
 qz supplicia pñentes et mortē calcātes. gau-
 dentes per medias mortis fauces ad patriā
 festinabant. Secdo illa dilectio gustat insati-
 abilitate. Ipa em dilectio ministrat ante il-
 lum cibum qui de se di. Qui edunt me ad-
 huc esurunt. quo gustato morimur omnibus
 qz sunt mōi. Ista em dilectio (vt ait Bern)
 forti quadam violētia nō assensu gra-
 dibus. sed inopinatis raptibus vel expressius
 rapit animā ad sublimia celestium secretorum.
 vbi sorbillatur et gustatur diuinū bonum.
 Tercio ista dilectio dicitur ideo summa qz hęc
 inseparabiliter. nihil vnqz admittēs per qd se
 parari possit a caritate dei. In qz stetit apls
 cum dicebat. Tertio sum qz neqz mors et. vt
 qz nō potuerit nos separe a caritate qz est in
 xpo iesu. Unde ista dilectio ideo inseparabi-
 liter hęc dicitur qz in vita permanet in sanctifi-
 catōem. in transitu in viaticū et defensionē
 in iudicio in redemptōe siue defensionē. in
 paxa in eternā sanctificatōe. hoc totū operā-
 te in nobis et.

LXIII. De eodem.

Laurentius bonū

opus operans est. verba sunt eccie beati lau-
 rentii gliam pconizantis. **P**ro di. bern
 Cū sponsa qz est eccia dicitur in scripturis diui-
 nis vel alterat vel alinat. fortior est illa pposi-
 tio qz positio prima verborū. Si em cuiuslibet
 sancti dicitur in sacra scripta posita vt pte
 ysa. Jere. pauli vt iobā. autērica accipiuntur
 cur nō magis dicitur eccie ex illis omnibus tanqz
 ex mēbris pgregata dicitur tanqz autērica reci-
 pentur. In dicitur qz ppositis scā eccia qz ē spō-
 sa xpi sanctū laurentiū pmedat ab opibus su-
 is bonis. Que at et qliter eius opa bona fu-
 erunt i fōmone apparuit pcedēti. Nā ex bonis
 eius opibus bonā gliam et imarcescibile ē ad-
 eptus. Que si ppter adeptā e⁹ gliam et bona
 opa volumus honozare. studeam⁹ quōd ipm
 in bonis suis opibus imitem. vt si cupim⁹ ei⁹
 honozē nō refugiam⁹ labore. Ad hoc em oim
 fidelium xpianoz dicitur esse intētio ordinata fina-
 liter vt in bonis opibus sanctos quoz vita ad
 hoc nobis pponit imitem. vt sic ipi deū dicit
 Gen. i. dicit. Vidit ds cūcta qz fecerat et erant

valde bona p viribz imitati sunt. sic nos q
 summū exēplar sequi nō possumus. saltem
 tanq̄ miora exēplaria imitem. **U**t ergo opa
 nra bona faciamus ipa dēmus quibusdam
 animinulis tanq̄ ornāmētis deo placenti
 bus adornare. **D**nt em̄ opa nra pcedere ex
 opantis bonitate. p̄mpta voluntate. intērio
 nis sinceritate opis difficultate. studiosa vi
 uacitate. seruēti caritate. et operantiū multi
 plicitate. **H**ec ornāmēta opa nra faciūt bona
 erunt grata et accepta. nō solum tanq̄ bona
 sed tanq̄ oprima apud deū. **P**rimo dico q
 opa nra erūt bona ex opantis bonitate. hinc
 veritas **Lu. vi.** Bonus hō de thesauro cor
 dis sui p̄fert bonū. idē **Non est arbor bona q̄
 facit fructus malos. ac si dicat. Nullū opus
 bonū fieri potest. nisi de hōie bono. et tñ erit
 opus bonū q̄ntū faciēs extat bonus. Uñ sic
 bona planta facit bonū semen et rursum illd
 bonū semen facit iterū bonā plantā si semia
 tū fuerit. sic bonus homo facit bonū opus et
 illud bonū opus rursum facit hominē me
 liozē. vñ **Aug.** Nihil est bonū nisi ex te bo
 no. **Itē Gre.** Non placuit abel ex munere.
 sed munus ex abel. **I**n q̄ntū ergo boni sum?
 corā deo. intantū bona erūt nra opa apd̄ de
 um. **S**cd̄o opa nra dnt pcedere ex
 p̄mpta voluntate. **Q**uāto em̄ p̄mptior et be
 niuolentior tanto erunt opa melioza. et hac
 p̄mpta voluntate offerebat p̄ls deo dona
 ria. i. paralip̄. xxi. cū diceret dauid. **D**ñe de
 us patrū nr̄oz custodi hāc voluntatē cordis
 eoz. et semper in tui veneratōem mēs ista p
 maneat. **Q**uia vt ait apls. ij. **Corinth. iij.**
Si voluntas p̄mpta est fm̄ illud qd̄ bz acce
 pra est deo. qd̄ aut nō est voluntariū. non est
 gratū dño nec acceptū. **U**ñ exo. xxxv. **D**is
 volūtarius et p̄nus anō offerat dño. qz a no
 lentibz nihil oīno acceptat. qz vt ait apls. ij
Corinth. ix. Unusquisqz p̄t destinavit in
 corde suo offerat. nō ex tristitia aut ex neces
 sitate. bylarē em̄ datorē diligit deus. **N**ō ei
 p̄sdat d̄s quid offerat. s̄ ex q̄nto. s. affectu.
Di. em̄ **Gre.** **C**oz et nō substānā pensat de?
 nec p̄siderat q̄ntū in eius sacrificio. sed ex q̄n
 to offeratur. **V**aluit nāqz petro et andree re
 gnū celoz reth̄e zachee dimidiū subē sue va
 luit vidue duo minura. valuit alteri calicez**

a que frigide. **R**egñū itaqz di tñ valet q̄ntū
 babes. valet etiā bonā voluntatē. nam ante
 dei oculos nū q̄ vacua est manus a munere
 si arca cordis repleta est bona voluntate. qz
 vt ait **Berū.** Bona voluntas in animo ē ori
 go omniū bonoz et oīm mater virtutū. qm̄
 qui habet secum. bz quicquid ei ad bene vi
 uendi opus est. ideo custos anīe sue vald̄ d̄z
 esse sollicitus circa custodia voluntatis sue.
 vt prudenter intelligat et discernat quid sit.
 qd̄ in totū vult. et p̄pter qd̄ vult. quicquid
 aliud vult. qd̄ aut in totū vult p̄siderandū
 est ei quid illud sit qd̄ sic vult. deinde q̄ntū
 velit et quō velit. vtū vsqz ad p̄emptū sui
 ipius et omniū que sunt vel esse p̄nt. et hoc n̄
 tantū ex iudicio ratiōnis sed etiam ex affectu
 mētis vt iā voluntas plus q̄ voluntas s̄rve
 amor sit. qz magna voluntas amor est. s̄ ne
 magna voluntas oberret. recta indiget intē
 rione que in debitu finē dirigat voluntatem
Tercio ergo opa nra fieri dnt in recta inten
 tionis sinceritate. **E**st aut recta et sincera in
 tentio. vt singula nra opa nō ad placendū
 hominibz. sed ad placendum soli deo fidelē
 faciamus. **E**t qz deus nobilissimus est finis
 ideo cuiusqz opi nostro talis finis per rcaz
 intentionē ponitur. erit nobile sup̄ modum
 sic em̄ vulgariter d̄z. **S**i finis bonus totum
 bonū. hic berū. **I**ntēde i deū p̄f̄ om̄. hoc ē
 vtrāqz faciē h̄e pulcerrimā. i. actionē et intē
 rionē. hinc veritas di. **S**i oculus tuus sim
 plex fuerit totū corpus tuū lucidum erit. qd̄
 exponēs **Aug.** di. **O**culum hūc accipere de
 bemus ipam intentionem q̄ facimus quic
 quid facimus. q̄ si mōda fuerit et recta et illud
 aspiciat qd̄ aspiciendum est. omnia opa nra
 q̄ fm̄ eā operamur necesse est esse bona. **U**ñ
 nouimus oīa opera nostra tūc esse munda et
 placere in p̄spectu dei si fiant simplici corde.
 id est intentione superna. q̄ oīa opera nra
 totū corpus appellant qz apls membra nra
 dicit quedam opera. q̄ improbat et mortifi
 canda precipit di. **M**ortificate membra ve
 stra que sunt super terrā. fornicatōem. imū
 diciā. auariciā. **N**on q̄ quid quisqz faciat. s̄
 quo animo et qua intentione faciat. p̄sideran
 dum est. **R** **V**erū qz nec voluntas nec
 intentio approbatur si circa leuia et p̄p̄lla

exerceantur. Quarto opera nostra operari debemus cum difficultate. hoc est dicit esse ardua et difficilia. ut ex arduis et difficilibus voluntas et intentio agnoscat seriosa. Ad hanc difficultatem conati sunt omnes qui deo unquam placere cupiebant considerantes quod dura et aspera et valde difficilia in domino iesu christo profecerunt. qui omnibus suis electis et dilectis dicit. **Lu.** Ego dispono vobis sic disposuit mihi pater meus regnum. ac si diceret. Sicut disposuit mihi pater meus ut veniens de celo in hunc mundum non nisi per dura et aspera reuertar illuc. Sic et ego dispono vobis ut sequamini vestigia mea. Cui resonat quod dicitur in actibus. per multas tribulationes oportet nos introire in regnum. Qui enim (ut ait apostolus) sunt christi carne suam crucifixerunt cum vicis et concupiscentiis. Ad hoc laboriosa et gloriosa exercitia hortatur nos dominus ysa. xxxv. di. Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate. Quod si nos non castigabimus deus utique castigat nos. si tamen sumus de numero electorum et inter filios dei computati dicitur illud ysaie. Ego maius pondus apponam. Nulli ergo electorum hic paratur. iuxta illud apostoli **He.** xij. Flagellat omnem filium quem recipit. qui autem dei omnes nihil excipit nisi eos quibus percipiuntur ut cruciatur in eternum. de quibus dicitur per ysa. Misere in pio. quod exponit Bernardus di. Hanc misericordiam ego volo pater misericordiam. volo ut ita caris mihi pater sed ea ira qua corrigis devium non qua excludis devium. sic ergo electi et reprobi habent sua distincta tempora ad castigandum. di. **Gre.** Ideo deus hic quibusdam parat ut eos imperpetuum cruciat. et non hic ferit quosdam non parcendo ut in eternum parcat. quod per se ostenditur subiungens. Desperatis egros quicquid poposcerint medici dari precipiunt. et eis qui reverti ad salutem potest quicquid appetit dari contradicit. Eligat ergo quisque quod voluerit. quia impossibile est quin altero istorum. scilicet vel in presentia vel in futuro omnis homo duris et asperis conteratur. qui ergo futuris malis se subducere desiderat. mala presentia sufferat. patienter. si autem mala presentia declinare desiderat. futura mala expectat certius omni certo. **S** Quinto opera nostra facienda sunt studio et vivacitate. hoc est ut cum magna diligen-

tia et summo conamine nostra opera faciamus. nam fidelis diligentia iuncta operibus plus quam ipsa appreciatur. propter quod. ij. paralip. xix. dicitur. Cum diligentia omnia facite. scientes quod in oculis dei placet diligentia plus quam opus. **Hec** autem diligentia non est aliud nisi intenta devotio et devota attentio. Et hoc facimus quando mentem nostram infigimus in id quod tunc agimus omnem evagationem mentis restringentes. de hac diligentia et diligenti devotione dicit Bernardus. **Alm.** monendus est spiritualis homo quanta potest puritate cordis intendere in eum cui sacrificium offert seipsum attendere qui offert intelligere quid offert et in his infigere mentem quousque projiciat ex his lacrimas devotiois et tunc currit devotio sine labore. sine sudore via sua. **Hec** diligentia multum grata et accepta est ipsi deo. sicut eius oppositum multum displicet ipsi deo quod est tepiditas et negligentia. Unde quod anima in corpore. hoc est devotio in opere. **Quantum** cumque enim aliud quid sit de genere boni. si bene hoc est diligenter non agitur perdit quodammodo bonum suum. unde ad hanc devotam diligentiam monere voluit nos dominus **Deute.** cum dicebat. Iuste quod iustum est exequaris. Iustum enim est quodlibet bonum opus quod rationem habet boni. quod tunc iuste agimus quando illud debito conamine domino exhibemus. **Hanc** attentam devotionem commendat apostolus. i. **Corinth.** xiiij. cum dicit. **In** ecclesia volo quinque verba loqui in sensu meo quam decem milia verborum sine intellectu. ac si dicat. **Brevis** oratio cum sensu adhibito plus placet et placeat quam longa sine intellectu. ut si placere cupimus opera nostra deo offeramus ea cum libaminibus sicut mandatum est in lege captivantes (ut consilium apostolus secunde **Chorinthiorum** decimo) omnem intellectum in obsequium christi. quia ut dicitur **Sapientie.** Spiritus sanctus aufert se a cogitationibus que sunt sine intellectu. quod exponit Bernardus dicens. **Licet** nulla cogitatio sit sine intellectu. ille tamen dicuntur sine intellectu esse que non habent utilem intellectum et sunt vane et ociose cogitationes. que etiam preter eam intentionem fiunt. **Ubi** et si

Sermo

repellere a se spiritū sanctū nō est in voto cogitantis. sic tamen ex culpa negligentis. ut spiritus discipline merito se auferat a cogitantibus indisciplinatis. **S**exto ergo opa nostra facere debemus ex sincera caritate sine quā nullum opus quātūcūq; de genere boni aliquāliter acceptatur. quōd expresse ap̄l̄s insinuat. i. **Corinth. xij. di.** Si linguis hominū loquar et angelorū. caritatē autē non habuerō factus sum tanquā es sonās accymbalum tinnies etc. In quibus verbis pponit quatuor nobilitate exercitia que fieri p̄nt. probans per locū a maiori. ut si hec tam nobilia tam sup̄ma exercitia sine caritate nō valent. multo minus mediata et minora exercitia valent. Quā auctoritatē ap̄l̄i. bern̄. exp̄ponēs sic di. Caritas est bonū in qua nec opus minimū despicitur sine qua nec maximū acceptatur. nō predicatō et si linguis angelorū fiat. nō fides etiā si mōtes transferat. nō elemosina etiā si omnes facultates in cibos pauperū distribuat. nō corpus afflicto. etiā si tradatur corpus ut ardeat. non missarum solennia quā ante reconciliationē fratris munus prohibetur. Est etiā fortis ut mors dilectio. quē nihil aliud finit amātem cogitare nisi quōd amat. qua etiā parte sibi esse possit illius obliuio. qui p̄ter illos radios incit cum scripti luminis. p̄ter illos riuos incorrupte dulcedinis. quibus ineffabiliter aniaz influit et replet deus et amāti se prebere non cessat nihil sentit. Integrum quippe amator dei quocūq; se vernit familiarē habet ammonitōez amoris rebo ip̄is pro speculo vnitur et in omni quōd tēnit sui amatoris resultat memoria. Aspicit cuncta quo p̄didit sine. et in his omnibus nō tam ammirabilis quā amabilis occurrit. atq; ex arca dilectōnis quā p̄tulit sapienter estimat quāta resuauit in dotem castus columbinus quōd oculus amor est. qui in rebo humano vsui p̄cessis nulla libidine figurat sed in transitorijs cōreplatur eterna. **S**eptimo opa nostra opari debemus oparū rū multiplicitate. hoc est ut omnia mēbra corporis et omnes affectus anime mutuo se adiuuet et certatim pueniāt in obsequiū xp̄i. quōd sic dicit in p̄uer. xvij. Ubi frater adiuuatur a fratre. ibi firma est ciuitas. quōd si fideliter se ad-

iuuent cito proficiet bonum opus. Talis coadiuuatio multum placet deo sicut dicit **Ecd̄.** In tribus beneplacitū est spiritui meo. i. quod sunt probata corā deo et hominibus. quorum vnū est concordia fratrum. Si autē hi fratres dissentite incipiunt. omne bonū quod agitur nihil valet. sic em̄ dicitur **Ecd̄. xxxij.** In edificans et vnus destruēs. quid prodest nisi labor. vnus orans et vnus maledicēs. cuius vocē exaudit deus. taliter agēs homo nō proficit. Si em̄ lingua orauerit. manus autē spoliauerit. aut manus elemosinā erogauerit et lingua blasphemauerit quid proficiet. certe nil prohibet paulus. i. **Corinth. i.** Fratres nō sint in vobis scismata. Sic itaq; omnia concorditer facimus adiuuante ieso xp̄o. **LXV. De assumptōe v̄ginis gl̄iose.**

David et omnis israel deducebant arcā federis domini in iubilo. para. xv. **U** dicit Hiero. Nulli dubiū quī totū ad laudē et gloriā filij pertineat. quicquid digne genitrici sue exhibiti fuerit. ut ergo in vna eademq; reuerentia exhibitione. et filium glorificemus. et matrē honoremus dignū diximus aliqd dicere quōd laudem matris et filij gloriā redoleat. ut apud filiū meritū et apud matrē intercessionis grām psequamur. Propter quōd sciendum quod glorioza v̄go et mater dei ppter infinitas eius prerogatiuas et excellentias que nec paucis verbis. nec figuris exprimi poterunt. multis est nominibus designata. et enigmatibus figurata. Nam propter virtutem eius sublimitatem celum. propter gratiarum fertilitatem terra propter humilitatis profunditatem mare est appellata. Sic et in hoc loco propter reuerentiam quam patres antiqui veteri arce exhibebant. arca est vocata. In verbis ergo propositis quatuor intelligimus. scilicet assumptis dignationem. modi sumendi venerationem. assumptis personae sublimationem. omnium istorum spiritualium exultationem. Primum ibi dauid et omnis israel. scdm̄ ibi. deducebant. tertium ibi. arcam domini. quartum ibi. in iubilo. Verum quia hec festiuitas ad personam assumptam. id est ad v̄ginē gl̄iosā quā nobis